

REGULATORNO UREĐENJE KRIPTOIMOVINE U REPUBLICI HRVATSKOJ I KOMPARATIVNA ISKUSTVA ODABRANIH DRŽAVA

Tomislav Galović, bacc.oec.

Doc. dr. sc. Aljoša Šestanović, prof. v. š.*

Sažetak: Ovaj rad pruža pregled regulatornog uređenja kriptovalutne u Republici Hrvatskoj i donosi komparativna iskustva u međunarodnom kontekstu. Obzirom na nepreciznu i neujednačenu regulativu, razumijevanje ovih aspekata ključno je za razumijevanje značaja pojave ove nove vrste nove imovine, koja je svoj zamah doživjela u posljednjih pet godina. Rad se fokusira na komparaciji pregleda regulatornih uređenja kriptovalutne te na inicijalnim koracima na razini Europske unije, koja uspostavlja pravni okvir za kriptovalutinu, čija će implementacija u hrvatsko zakonodavstvo zasigurno biti izazov, ali će omogućiti jasniju upotrebu inovativnih tehnologija u praksi. S ovom regulativom, Europska unija prepoznaje potencijale kriptovalutne, naglašavajući njen doprinos gospodarskom rastu i zapošljavanju. Kako pokazuju odabrana iskustva, regulatorna uređenja nisu jednolika u različitim državama i zasigurno će samo protekom vremena i stjecanjem potrebnih iskustava u formulaciji i primjeni različitih praksi doći do značajnije harmonizacije regulatornih uređenja kriptovalutne i to ne samo na razini Europske unije nego i šire, a što će možebitno otvoriti novu i širu perspektivu za ovu netradicionalnu vrstu imovine.

Ključne riječi: kriptovalutina, kriptovaluta, bitcoin, ethereum, Uredba o tržištima kriptovalutne (MiCA), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA)

* Autor za korespondenciju, doc. dr. sc. Aljoša Šestanović prof. v. š.,
asestanovic@effectus.com.hr

1. UVOD

U digitalno doba, kriptovalute i ostale vrste digitalne imovine postali su nezaobilazan dio svjetske ekonomije. Prema CoinMarketCap¹ web stranici, koja prati cijene i promet na tržištima kryptoimovine, postoji više od 20.000 različitih kriptovaluta i tokena u opticaju, a njihova ukupna tržišna kapitalizacija je u prosincu 2023. godine iznosila 1,62 trilijuna dolara. To je više od ukupne tržišne kapitalizacije srebra. Najviša tržišna kapitalizacija u povijesti je bila 3,2 trilijuna dolara, u studenom 2021. godine.

Obzirom na njihovu rastuću važnost, bitno je razumjeti kako se kryptoimovina i digitalna imovina tretiraju u hrvatskom zakonodavstvu i bilancama hrvatskih poduzeća te koje su implikacije takvog tretmana, na šire poslovne i ekonomske tokove.

Cilj ovog rada je, stoga, istražiti kakav je zakonodavni i računovodstveni tretman kryptoimovine, napose kriptovaluta i ostale digitalne imovine u Hrvatskoj. Pojam kriptovaluta u financijskim se publikacijama, zbog njegova uskog i nepreciznog značenja, sve više zamjenjuju sveobuhvatnijim nazivima - kryptoimovina, digitalna imovina, virtualna imovina. Kako je Europska unija u svojim službenim dokumentima usvojila standardan naziv kryptoimovina, taj je pojam usvojen i u ovom radu.

Trenutno se kryptoimovina i digitalna imovina u Republici Hrvatskoj tek sporadično spominju u nekoliko različitih zakona i propisa te to područje nije jasno i sveobuhvatno regulirano, što otežava šire prihvaćanje i korištenje kryptoimovine, u različitim oblicima financijskog poslovanja.

Važnost ove teme je prepoznala i Europska unija. Vijeće Europske unije je svibnju 2023. godine usvojilo Uredbu o tržištima kryptoimovine² (Markets in crypto-assets, skr. MiCA) kojom se na razini cijele Europske unije, po prvi puta, utvrđuje pravni okvir za taj sektor. Kako je Hrvatska punopravna članica Europske unije, ovaj rad će se u većem dijelu baviti pregledom sadašnjeg regulatornog tretmana kryptoimovine. U tom smislu je značajna Uredba (EU) 2023/1114 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o tržištima kryptoimovine i izmjeni uredaba (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 te direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/1937 (dalje u tekstu: MiCA) stupila je na snagu 29. lipnja 2023. s odgođenom primjenom odredaba o tokenima elektroničkog novca (eng. *electronic money tokens*, EMT) i tokenima vezanima uz imovinu (eng. *asset referenced tokens*, ART) koje će se primjenjivati od 30. lipnja 2024. te

¹ <https://coinmarketcap.com/>

² Europska unija, UREDBA (EU) 2023/1114 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 31. svibnja 2023. o tržištima kryptoimovine i izmjeni uredaba (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 te direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/1937

odgodom odredaba, koje se odnose na izdavanje ostalih vrsta kriptovalute te na pružanje usluga vezanih uz kriptovalutu, koje će biti u primjeni od 30. prosinca 2024. Hrvatsku i ostale članice Europske unije čeka težak i zahtjevan posao normiranja svih preporuka, zahtjeva i usklađivanja s pozitivnim zakonskim propisima, a regulatornim tijelima, središnjoj banci, Ministarstvu financija i Poreznoj upravi nameće nove obveze te tehnički zahtjevne i obimne poslove.

S druge strane, jasnija pravila olakšat će različitim dionicima, zainteresiranima za poslovanje s kriptovalutom, korištenje novih inovativnih i transformativnih tehnologija u svakodnevnoj praksi. Razni zakonodavci i države, pa među njima i Hrvatska, tehnologiju distribuiranog zapisa i kriptovalutu kao njihov produkt, regulirali su nedovoljno i to uglavnom samo po pitanju potencijalnih zloupotreba. Uz to, treba naglasiti, kako se i te malobrojne zakonske odredbe i propisi odnose prvenstveno na kriptovalute, koje su samo jedna od više različitih vrsti kriptovalute.

Europska unija je, po tom pitanju, ove godine učinila velik zaokret. Ne samo da je bolje klasificirala kriptovalutu sa svim pravnim, poreznim i knjigovodstvenim implikacijama takve podjele, nego je u kriptovaluti prepoznala i brojne potencijale, a ne samo opasnosti.

Već u prvoj točki MiCA uredbe naglašava se kako je politički interes Unije razvoj nove tehnologije, za koju se očekuje da će dalje stvarati nove poslovne djelatnosti i poslovne modele, koji će potaknuti gospodarski rast i zapošljavanje. Kako bi i u Republici Hrvatskoj imali koristi od novih tehnologija i u tim procesima ravnopravno sudjelovali i bili konkurentni, bitan preduvjet je znati kako regulirati primjenu tehnologije te prepoznati njene prednosti, ali i nedostatke.

Nakon uvoda, u drugom poglavlju daje se temeljni pregled sadanjeg stanja regulatornog uređenja kriptovalute u Republici Hrvatskoj. Treće poglavlje pruža uvid u međunarodni kontekst regulative kriptovalute. U četvrtom poglavlju izvodi se osnovni pregled komparativnih iskustava regulacije kriptovalute u odabranim državama. U zaključnom, petom poglavlju, izvode se temeljni zaključci.

2. REGULATORNO UREĐENJE KRIPTOIMOVINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Republika Hrvatska nema središnji zakon koji uređuje kriptovalutu i kriptovalute. Unatoč tome, postoji niz zakonskih i podzakonskih propisa, koji ovo pitanje uređuju na izravan ili sporedan način. Iako kriptovaluta i kriptovalute trenutno nisu u cijelosti regulirane i jasno definirane, izriekom se spominju u nekoliko propisa, pa se

može zaključiti da se još uvijek radi o dugoročnom procesu, koji traži uključivanje različitih dionika u oblikovanje prihvatljivog, odnosno može se istaknuti - konsenzualnog regulatornog okvira. To su Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma³, Zakon o tržištu kapitala⁴, Zakon o deviznom poslovanju⁵, kao i u pripadajućim podzakonskim aktima. Primjerice, postojeći Zakon o porezu na dohodak⁶ kriptoimovinu tretira kao oblik investicije. No, kriptoimovina u bilo kojem obliku nije zakonsko sredstvo plaćanja, nije elektronički novac, niti strano sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj.

Sadašnja legislativa u Republici Hrvatskoj, stoga, ne definira eksplicitno pojam kriptoimovine. Međutim, postoje određeni propisi koji se odnose na kriptoimovinu, a koji impliciraju njezinu definiciju. Tako npr. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma definira kriptografski zapis kao “digitalni zapis, koji se temelji na kriptografiji i koji može poslužiti kao sredstvo plaćanja, investicija ili sredstvo za pohranu vrijednosti”. Zakon o tržištu kapitala definira pojam digitalne imovine kao “ulaganje u koje se ulaže u svrhu ostvarivanja dobiti, a koje nije dio vrijednosnog papira, financijskog instrumenta ili instrumenta tržišta kapitala”.

Iako pojmovi poput kriptoimovina, kriptovalute, digitalna imovina nisu istoznačnice evidentno je kako svaki zakon navedene oblike imovine definira u nešto drugačijoj formi i za nju koristi drukčiji naziv. Primjerice, Zakon o tržištu kapitala koristi naziv *digitalna imovina*, što je širi pojam od *kriptoimovine*. Iako je sva kriptoimovina digitalna, nije svaka digitalna imovina ujedno i kriptoimovina.

No, i na temelju ovih definicija mogu se istaknuti neke zajedničke značajke kriptoimovine. Ona je prije svega digitalni zapis, koji ima sljedeće oblikovne i funkcionalne značajke. U oblikovnom smislu radi se o: a) digitalnom zapisu, b) kriptografsko zaštićenom zapisu i c) decentraliziranoj imovini. U funkcionalnom smislu, ono predstavlja: a) instrument pohrane vrijednosti, b) instrument za uvećanje i/ili diverzifikaciju portfelja financijskih instrumenata, te c) transakcijsko sredstvo, odnosno sredstvo plaćanja (tamo gdje je ono prihvaćeno).

U tom smislu, ono nije dio tradicionalnog financijskog sustava i predstavlja svojevrsnu alternativnu investiciju, koja može u određenoj mjeri, kao sastavnica portfelja, biti interesantna ne samo individualnim već i institucionalnim investitorima, ovisno o njihovim ciljevima kojima su definirali ciljni prinos, toleranciju na rizike te ostala portfolio ograničenja.

³ Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 108/17, 39/19, 151/22)

⁴ Zakon o tržištu kapitala (NN 65/18, 17/20, 83/21, 151/22)

⁵ Zakon o deviznom poslovanju (NN 96/03, 140/05, 132/06, 150/08, 92/09, 133/09, 153/09, 145/10, 76/13, 52/21, 141/22)

⁶ Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

Spomenuta definicija je dovoljno široka i može obuhvatiti različite vrste kriptoinovine, kao što su kriptovalute, tokeni vezani uz službenu valutu, tokeni vezani uz imovinu, nezamjenjivi tokeni (eng. *non-fungible token*, skr. NFT) i ostale vrste tokena. Normativnu manjkavost su, u praksi, donekle popunila neka mišljenja i rješenja Porezne uprave i Ministarstva financija, mišljenja i preporuka Hrvatske narodne banke te mišljenja i pravilnici Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA). Posebno tu valja istaknuti važno mišljenje Porezne uprave od 07. svibnja 2015. godine, koja se očitovala na pitanje jesu li transakcije u bitcoinima izuzete od plaćanja PDV-a.⁷ Porezna uprava je zaključila kako se za potrebe oporezivanja PDV-om "bitcoin" može smatrati prenosivim instrumentom u smislu članka 40. stavka 1. točke d) Zakon-a o PDV-u te da se oslobođenje od plaćanja PDV-a iz toga članka može primijeniti na transakcije, uključujući posredovanje u vezi s virtualnim valutama kao što je „bitcoin“.

Do zaključka kako se bitcoin može smatrati prenosivim instrumentom, Porezna uprava je došla pozivajući se na prethodno mišljenje Hrvatske narodne banke (dalje: HNB) iz 2014. godine u kojem se navodi kako se bitcoin ne može smatrati novcem ili sredstvom plaćanja, niti stranom valutom ili stranim sredstvima plaćanja prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci i Zakonu o deviznom poslovanju.⁸ HNB je zaključio kako se bitcoin ne može smatrati ni elektroničkim novcem, prema Zakonu o elektroničkom novcu, obzirom da ne odražava vrijednost novca koji je za njega primljen.

Porezna uprava je na kraju svog mišljenja upozorila i kako se čeka rješenje Europskog suda pravde o oporezivanju bitcoina, koje će biti obvezno za sve članice Europske unije, što bi moglo utjecati i na njihovo mišljenje, ali ispostavilo se kako su dobro ocijenili i predvidjeli odluku suda.⁹ Ovo mišljenje Porezne uprave iznimno je bitno, jer je s ekonomskog stajališta praktički omogućilo otvaranje i rad kriptomjenjačnica u Hrvatskoj, a samim time donekle i sigurnije trgovanje kriptovalutama. Da su kriptomjenjačnice u Hrvatskoj morale plaćati PDV, prilikom kupnje i prodaje bitcoina, njihove usluge bi bile izrazito nekonkurentne jer bi trošak svake zamjene uključivao PDV, što znači da bi svakom prodajom bitcoina njihovi kupci bili „oštećeni“ za više od 20 posto tržišne vrijednosti, odnosno bitcoin bi kupovali za 25 posto veću vrijednost od tržišne.

Djelatnosti povezane s virtualnom imovinom, kao što su kriptomjenjačnice trenutačno nisu regulirane posebnim propisima u Hrvatskoj. HANFA subjektima, koji

⁷ Mišljenje Porezne uprave, Broj klase:410-19/14-01/380, Uredžbeni broj:513-07-21-01/15-2, Zagreb, 07.05.2015 (https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/misljenje33/Display.aspx?id=19252)

⁸ Hrvatska narodna banka, Mišljenje, URBROJ: 282-810-19-05-14/ST/DO od 27.lipnja 2014.

⁹ Presuda je dostupna na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/PDF/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2015.414.01.0006.01.HRV

obavljaju takve djelatnosti, ne izdaje odobrenja za rad, ne licencira njihove članove uprave, niti je ovlaštena obavljati nadzor nad pružanjem takvih usluga. Partikularno, HANFA je od 2020. nadležna za nadzor provođenja Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, u odnosu na osobe koje se bave djelatnošću pružanja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta i/ili pružanja skrbničke usluge novčanika te nadzire provode li takve osobe i društva sve mjere i postupke propisane tim zakonom. U tom smislu HANFA trenutačno vodi popis društava koja obavljaju predmetne djelatnosti, odnosno Registar pružatelja usluga virtualne imovine.¹⁰ Republika Hrvatska trenutačno nema nacionalni okvir za izdavanje kriptoinovine, koja nije financijski instrument u kontekstu Zakona o tržištu kapitala (dalje u tekstu: ZTK), ni za pružanje usluga u vezi s izdavanjem kriptoinovine. Prema tome, na poslovanje s kriptoinovinom i pružanje usluga u odnosu na kriptoinovinu, koja se ne kvalificira kao financijski instrument trenutačno se primjenjuju samo opća pravila, koja se odnose na ugovorne odnose iz Zakona o obveznim odnosima¹¹ te odredbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. U trenutku pisanja ovog rada, u postupku je izrada Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2023/1114, kojim će cijela regulativa biti i operativno određena na nacionalnoj razini.

Naime, čak i društvima koje isključivo razmjenjuju kriptovalute u interesu je da se registriju kao tradicionalne mjenjačnice, kako ne bi bile podložne plaćanju PDV-a na svoje usluge razmjene kriptovaluta, odnosno kako bi imale isti tretman kao i mjenjačnice, koje se bave zamjenama (tradicionalnih) nacionalnih valuta. Inače, ne postoji neka posebna zakonska obveza tvrtkama, koje pružaju usluge povezane s kriptoinovinom, da ishode odobrenje za svoj rad i usluge od HANFE. To se ubrzano mijenja, osobito nakon ovogodišnje propasti i nemogućnosti isplate vjerovnika jednog društva za ulaganje u kriptovalute u Republici Hrvatskoj, o čemu još nema dovoljno podataka da bi se objektivno ocijenila odgovornost određenih aktera i reputacijski utjecaj na nove oblike digitalne imovine. HANFA je, kako proizlazi iz okolnosti ovog slučaja, u lipnju 2023. godine donijela Pravilnik o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine,¹² koji uređuje stvaranje registra pružatelja usluge virtualne imovine. Dana 12. listopada 2023. godine u registar su bile upisana dva društva, a još 16 društava je predalo zahtjev za upis. Skrbništvo i upravljanje virtualnom imovinom, kao i upravljanje platformom za trgovanje virtualnom imovinom, razmjena virtualne imovine za fiducijarnu valutu koja je zakonsko sredstvo plaćanja, potom razmjena virtualne

¹⁰ Registar je dostupan na poveznici: <https://www.hanfa.hr/podrucja-nadzora/virtualne-valute/registar-pruzatelja-usluga-virtualne-imovine>.

¹¹ Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23).

¹² HANFA, Pravilnik o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine (NN 69/23).

imovine za drugu virtualnu imovinu, izvršavanje naloga za virtualnu imovinu, usluge provedbe ponude, odnosno prodaje virtualne imovine, zaprimanje i prijenos naloga za virtualnu imovinu u ime trećih strana i savjetovanje o virtualnoj imovini su upisane djelatnosti, koje ta dva prvo registrirana društva namjeravaju provoditi.

Uz uspostavu registra HANFA je uputila i javni poziv svim građanima (logično je pretpostaviti da tu podrazumijevaju i pravne osobe iako ih ne navode) da ne stupaju u poslovni odnos s društvima koja nisu upisana u Registar. Iako je ovaj poziv samo savjet, a ne zabrana, društva će ga, za razliku od običnih građana, puno teže smjeti ignorirati. Odgovorne osobe u tvrtkama, koje odluče ulagati ili trgovati kriptoinovinom preko društava koja nisu upisana u registar HANFE, izlažu se riziku optužbi za nesavjesno i štetno poslovanje ili čak zlouporabu povjerenja u gospodarskom poslovanju, što ostavlja mogućnost različitih tužbi od strane članova, odnosno dioničara društva prema osobama zakonskim zastupnicima društva. To je stoga, jer odgovorne osobe u upravljanju imovinom i financijama tvrtke moraju imati veći stupanj pažnje nego što ga imaju kada, kao građani upravljaju vlastitom imovinom. Odnosno, Zakon o trgovačkim društvima¹³ od uprava traži da poslove društva moraju obavljati s pažnjom savjesnog i dobrog gospodarstvenika. Postupanje suprotno preporukama hrvatskih regulatornih tijela nikako, stoga, ne može biti postupanje s pažnjom savjesnog i dobrog gospodarstvenika. Spomenuti Pravilnik i Registar su na tragu zahtjeva, koje od nacionalnih regulatornih tijela traži Uredba o tržištima kriptoinovine (eng. *The Markets in Crypto Assets Regulation*, skr. MiCA).

Promatrano u širem regulatornom kontekstu, Europska unija je sve kriptovalute jasno definirala kao kriptoinovinu te navela precizne definicije za različite vrste kriptoinovine. Naziv *virtualna imovina* često se koristi u svakodnevnoj praksi za opisivanje kriptoinovine, ali ovaj naziv je pogrešan i može biti obmanjujući. Naime, kriptovalute i ostala kriptoinovina nisu bilo kakva virtualna imovina. To je digitalna, kriptografski zaštićena i decentralizirana imovina. Ta tri svojstva kriptoinovinu bitno razlikuju od ostale digitalne i virtualne imovine.

Korištenje pojma virtualna imovina, za opisivanje kriptoinovine, može sugerirati da su one manje vrijedne ili realne od tradicionalnih oblika imovine, poput nekretnina ili dionica. To bi moglo utjecati na obmanjivanje investitora i spriječiti donošenje optimalnih portfolio odluka. Stoga se nužno postavljaju i neka druga pitanja, poput – je li uloga HANFE nadzirati rad raznih video i mobilnih igara, u kojima se trguje odjećom, oružjem i priborom, kao virtualnom imovinom? Držimo da je od interesa svih sudionika na jedinstvenom tržištu Europske unije da primjenjuju, ne samo jednaka pravila, već i jednaku terminologiju.

¹³ Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23).

3. MEĐUNARODNI KONTEKST REGULATIVE KRIPTOIMOVINE

Kriptoimovina je relativno nov fenomen u međunarodnom pravu i još uvijek ne postoji jedinstveni međunarodnopravni okvir za njezino reguliranje. Međutim, postoji nekoliko međunarodnih organizacija i foruma koji se bave regulacijom kriptoimovine, odnosno izdaju preporuke za njihovu regulaciju. Najvažnije su Međunarodni monetarni fond (MMF), Savjet za financijsku stabilnost (FSB) i Međunarodna organizacija nadzornih tijela za vrijednosne papire (IOSCO). MMF je, uostalom, izdao niz preporuka za regulaciju kriptoimovine, koje su usvojile mnoge države članice.

Preporuke su uglavnom vezane za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, zaštitu potrošača, financijsku stabilnost i pošteno trgovanje budući da je za kriptoimovinu značajno teže pratiti porijeklo i provedene transakcije. Stoga, MMF preporučuje državama članicama da uspostave mjere za sprječavanje manipulacije tržištem i drugim oblicima nepravilnosti na tržištu kriptoimovine. To uključuje mjere za nadzor i regulaciju tržišnih operatera te mjere za zaštitu investitora od prevara. MMF, također, preporučuje državama članicama da surađuju međusobno, na razvoju i implementaciji globalnih standarda za regulaciju kriptoimovine.

Osim preporuka za regulaciju kriptoimovine, MMF je, također, izdao niz dokumenata, u kojima konstatira da kriptoimovina može imati značajan utjecaj na makroekonomiju i financijsku stabilnost te preporučuje državama članicama da proaktivno pristupe regulaciji kriptoimovine. FSB i IOSCO se, u svojim preporukama također, uglavnom bave samo pitanjima zaštite investitora i financijske stabilnosti. Pravni, porezni i računovodstveni tretman kriptoimovine je i u tim preporukama, prepušten na slobodnu volju državama.

U Europskoj uniji nisu postojali, prije MiCA regulative, propisi koji bi regulirali korištenje i plaćanje kriptoimovinom, ali Europski sud pravde je zato donio jednu značajnu presudu, koja je omogućila trgovanje kriptoimovinom, rad kriptomjenjačnica i razvoj kripto tržišta - Presuda Europskog suda pravde u predmetu Skatteverket protiv Davida Hedqvista (C-264/14)¹⁴ bila je ključna za regulaciju i tretman bitcoina unutar okvira EU-a, posebice u odnosu na PDV.

David Hedqvist, švedski poduzetnik, planirao je otvoriti Internet platformu za zamjenu bitcoina za švedsku krunu i euro i obratno. Prije nego što je počeo obavljati transakcije, zatražio je 2013. godine prethodno mišljenje švedske Komisije za porezno-

¹⁴ Dostupno na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/PDF/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2015.414.01.0006.01.HRV

pravna pitanja - plaća li se PDV prilikom kupnje i prodaje bitcoina. Komisija je 14. listopada 2013. godine, temeljeći se na presudi First National Bank of Chicago (C 172/96, EU:C:1998:354), zaključila da će David Hedqvist pružati uslugu razmjene valuta, uz određenu naknadu. Međutim, Komisija za porezno-pravna pitanja je ocijenila da usluga razmjene valuta, koju će pružati Hedqvist, podliježe izuzeću propisanom člankom 9. poglavlja 3. Zakona o PDV-u. Nadalje, ista komisija je smatrala da je bitcoin virtualna valuta, koja služi kao sredstvo plaćanja na sličan način kao i zakonska sredstva plaćanja. Također su naglasili da se termin "zakonita sredstva plaćanja", koji se spominje u Direktivi o PDV-u (članak 135. stavak 1. točka e), koristi radi ograničavanja primjene izuzeća na novčanice i kovanice, a ne na valute općenito. Stoga je ova komisija zaključila da je ovo tumačenje usklađeno, s ciljem izuzeća iz članka 135. stavka 1. točaka (b) do (g) Direktive o PDV-u, koji izbjegava probleme povezanih s plaćanjem PDV-a na financijske usluge.

Međutim, švedska porezna uprava (Skatteverket), nije se složila s ovom odlukom Komisije za porezno-pravna pitanja te je podnijela tužbu pred Vrhovnim upravnim sudom (Högsta förvaltningsdomstolen), tvrdeći da usluga zamjene valuta, koju je planirao pružati David Hedqvist ne spada pod izuzeće iz članka 9. poglavlja 3. Zakona o PDV-u.

Švedski Vrhovni upravni sud se, potom, 2. lipnja 2014. godine obratio Sudu Europske pravde, tražeći prethodnu odluku o ovom pitanju. Europski sud pravde zaključio je, godinu dana kasnije, kako se bitcoin može smatrati valutom, a ne samo imovinom ili uslugom. To je važno, jer je tretman PDV-a za valute drugačiji od onog za uobičajene usluge ili proizvode.

Utvrdjujući činjenice, predmetni je Sud zaključio kako *bitcoin*, kao virtualna valuta, predstavlja ugovorno sredstvo plaćanja, koje se razlikuje od tradicionalnih financijskih instrumenata. Za razliku od tekućih i depozitnih računa, plaćanja ili transfera, bitcoin se ne smatra takvim oblikom financijskog instrumenta. S druge pak strane, razlikuje se i od dugova, čekova i drugih tržišno utrživih instrumenata, kao što su oni navedeni u članku 135. stavka 1. točke (d) Direktive o PDV-u, budući da bitcoin djeluje kao izravno sredstvo plaćanja među operatorima koji ga prihvaćaju.

Osim toga, bitcoin se ne može kategorizirati ni kao vrijednosni papir koji daje pravo vlasništva nad pravnim osobama, niti kao bilo koji sličan vrijednosni papir. U kontekstu razmatranog slučaja, utvrdili su, neosporno je da bitcoin služi isključivo kao sredstvo plaćanja, prihvaćeno od strane određenih operatora. Također, tumačenje članka 135. stavka 1. točke (e) Direktive o PDV-u sugerira da bi ograničavanje njegove primjene samo na transakcije s tradicionalnim valutama, umanjilo učinkovitost Direktive.

Prema odluci, koja je pokrenula zahtjev za prethodnu odluku, bitcoin se uglavnom koristi za online plaćanja između privatnih osoba te u internetskim trgovinama koje prihvaćaju ovu valutu. Ova virtualna valuta nema centraliziranog izdavača; umjesto toga, stvara se unutar mreže putem posebnog algoritma. Sistem bitcoin valute omogućuje posjedovanje i prijenos bitcoina anonimno unutar mreže korisnika s bitcoin adresama, što se može usporediti s brojevima bankovnih računa.

Prema izvješću Europske središnje banke iz 2012. godine, virtualne valute kao *bitcoin* mogu se definirati kao neregulirani digitalni novac, izdavan i verificiran od strane njegovih razvojnih programera, prihvaćen unutar specifične virtualne zajednice.¹⁵ Bitcoin spada u kategoriju “virtualnih valuta s dvostranim tokom”, koje korisnici mogu kupiti ili prodati prema tečajnoj listi. U stvarnom svijetu, virtualne valute funkcioniraju slično konvertibilnim valutama, omogućujući kupnju virtualnih i stvarnih dobara i usluga. Razlikuju se od elektroničkog novca, kako je definirano Direktivom 2009/110/EZ, po tome što njihova sredstva nisu izražena u tradicionalnim obračunskim jedinicama, poput eura, već u virtualnoj obračunskoj jedinici poput bitcoina.

Uvažavajući sve te činjenice koje je Sud utvrdio, Presuda je navela da transakcije koje uključuju razmjenu bitcoina za tradicionalne valute, potpadaju pod izuzeće od PDV-a koje se odnosi na transakcije s valutama, bankovnim bilješkama i kovanicama, zakonskim sredstvom plaćanja.

Presuda je smatrana značajnim korakom u poticanju razvoja digitalnih valuta unutar EU, jer uklanjanje PDV-a s bitcoin transakcija čini trgovanje bitcoinom jednostavnijim i ekonomski povoljnijim. Presuda je imala značajan utjecaj na zakonodavstvo članica EU-a, jer su države članice morale prilagoditi svoje nacionalne zakone o PDV-u, kako bi odražavale odluku Suda.

Ova sudska odluka je postala presedan za mnoge druge slučajeve vezane za oporezivanje kriptovaluta i digitalnih imovina, unutar EU. Njen značaj leži u priznavanju jedinstvenosti i specifičnosti digitalnih valuta te potrebi za prilagodbom postojećih poreznih zakona, kako bi se osiguralo pravedno i učinkovito oporezivanje ovih novih oblika imovine. (Presuda Suda (peto vijeće) od 22. listopada 2015. Skatteverket protiv Davida Hedqvista, 2015)

Ova presuda odnosila se samo na razmjenu bitcoina, jer su druge kriptovalute tek nastajale, ali pravorijek je utjecao i na njih. Sve kriptovalute su od tada izuzete od plaćanja PDV-a prilikom njihove kupnje ili prodaje na mjenjačnicama.

¹⁵ European Central Bank, Virtual Currency Schemes, October 2012, (dostupno na <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>).

4. KOMPARATIVNA ISKUSTVA REGULACIJE KRYPTOIMOVINE

Iako je jasna i nedvosmislena namjera kreatora prve kriptovalute – bitcoina, bilo stvoriti prvi digitalni novac neovisan o bilo kojoj banci, državi ili instituciji, bitcoin, a ni ostale kriptovalute nisu prihvaćene kao novac, gotovo ni u jednoj državi svijeta, pa tako ni u Hrvatskoj.

Izuzetak je Salvador, kao prva država na svijetu, koja je 2021. godine proglasila bitcoin službenom paralelnom valutom svoje zemlje i legalnim sredstvom plaćanja. Ako nije novac, postavlja se pitanje što su onda bitcoin i ostale kriptovalute, a različite države su to pitanje - različito riješile. Stavovi država, u odnosu na status virtualnih valuta se međusobno razlikuju te ih neke smatraju proizvodom, neke imovinom, a neke financijskim instrumentom. Uz Salvador, Singapur, Švicarska i Njemačka su otišle najdalje od svih država na svijetu, u regulaciji kriptovalute.

Iskustva Švicarske

Švicarska je počela regulirati kriptovalutu relativno rano, s prvim propisima koji su doneseni 2014. godine. Federalni zakon o tržištu financijskih usluga (FinSA) definira kriptovalutu kao “*digitalni zapis koji predstavlja vrijednost ili pravo koje se može koristiti kao sredstvo plaćanja, investicija ili sredstvo za pohranu vrijednosti*”. FinSA zahtijeva od pružatelja usluga kriptovalute da se registriraju kod Švicarske agencije za financijsko tržište (FINMA). Švicarski regulator je među prvima na svijetu klasificirao kriptovalutu, po njenoj namjeni i upotrebi. Ovisno o vrsti kriptovalute, njihovi izdavači su imali i različite uvjete i obveze, kako bi se mogli tamo registrirati.¹⁶

Mjenjačnice su legalne, a zemlja je u pogledu regulacije kriptovalute zauzela napredan stav, ovisno o prirodi imovine i zaštiti investitora. Mjenjačnice smatraju ekvivalentima financijskim institucijama u Švicarskoj te stoga moraju pokazati usklađenost s lokalnim obvezama za borbu protiv pranja novca/financiranja terorizma (AML/CFT) i zaštitu potrošača, iako su neka bankarska pravila i pragovi manje zahtjevni.

Porezne vlasti smatraju kriptovalute imovinom.

Švicarska je uvela proces listanja, odnosno registracije izdavalca kriptovalute. Izdavači moraju ishoditi licencu od FINMA-e za rad. Iznimno, za izdavanje kriptovalute, ukupne vrijednosti koja je manja od milijun švicarskih franaka, licenca nije potrebna, no mjenjačnice su dužne pismeno izvijestiti svoje klijente kako takva valuta nema licencu.

¹⁶ Više vidi na poveznici: <https://rue.ee/crypto-regulations/switzerland>.

FINMA tako razlikuje tri vrste kriptoinovine, odnosno tokena. Tokeni za plaćanje ili kriptovalute su sredstvo plaćanja i ne predstavljaju nikakvo potraživanje prema izdavatelju tokena. Uslužni tokeni omogućuju pristup nekoj usluzi i aplikaciji. Imovinski tokeni predstavljaju neku fizičku imovinu kojom se može trgovati na blockchainu ili neka imovinska prava, poput vlasničkih i dužničkih potraživanja. Ako neki tokeni imaju svojstva više vrsta, smatraju se hibridnim tokenima i njihov izdavatelj može dobiti dozvolu, tek kada ispuni uvjete za sve vrste u koje taj hibridni token spada. Najmanji se uvjeti postavljaju pred izdavače tokena za plaćanje. Švicarska je, zbog toga, privukla brojna mlada brzorastuća poduzeća da kod njih registriraju sjedište svoje zaklade ili tvrtke i u Švicarskoj su izdane neke od tržišno najvećih inicijalnih ponuda kriptovaluta. (FINMA, 2018)

Dok se kriptovalute ne smatraju vrijednosnim papirima, imovinski tokeni su izjednačeni s vrijednosnim papirima i njihovi izdavači moraju ispuniti sve uvjete, koje moraju ispuniti i izdavatelji vrijednosnih papira. Uslužni tokeni se smatraju vrijednosnim papirima, ako imaju investicijsku svrhu u trenutku njihova izdavanja, što od slučaja do slučaja, prosuđuje regulator. Švicarska je, također, izuzela kriptovalute iz poreza na dobit i poreza na kapitalnu dobit.

Ovo je učinilo Švicarsku privlačnom destinacijom za kripto industriju. Švicarske regulative za kriptoinovinu općenito su pozitivno ocijenjene, od strane industrije i stručnjaka. Regulative su jasne, sveobuhvatne i primjenjive. Švicarska je jedna od najliberalnijih zemalja u pogledu regulacije kriptoinovine, što joj je dalo prednost u razvoju svoje kripto industrije.

U Švicarskoj, kriptoinovina se uglavnom knjigovodstveno normira kao financijska imovina, što znači da se kriptoinovina priznaje u bilanci poduzeća po svojoj nabavnoj vrijednosti, a kasnije se može vrijednosno usklađivati prema tržišnoj vrijednosti. Poduzeća moraju imati učinkovite sustave unutarnje kontrole za upravljanje kriptoinovinom. Ovi sustavi moraju osigurati da se kriptoinovina pravilno tretira i računovodstveno priznaje.

Informacije o kriptoinovini moraju biti objavljene u financijskim izvješćima. Ove informacije moraju uključivati vrstu i količinu kriptoinovine, njezinu nabavnu vrijednost, tržišnu vrijednost i bilo kakve gubitke koji su nastali. Švicarske vlasti su usvojile ove računovodstvene norme kako bi osigurale da poduzeća, koja imaju kriptoinovinu u svojoj bilanci točno i transparentno izvještavaju o toj imovini.

Iskustva Singapura

Singapur se ističe uravnoteženim regulatornim i pravnim okvirom za kriptovalute.

Monetarna uprava Singapura (Monetary Authority of Singapore MAS) nadzire rizike povezane s kripto transakcijama, ne gušeći pritom tehnološke inovacije.¹⁷

Dapače, MAS čak i aktivno sudjeluje u nekim inovacijama. U studenom 2022. godine pokrenuli su pilot projekt s američkim bankom JP Morgan i Ava Labsom, osnivačem blockchaina Avalanche, u razvoju alternative SWIFTu, putem mreže distribuiranog zapisa.

MAS je uveo Zakon o platnim uslugama (PSA) u siječnju 2023., kao sveobuhvatan regulatorni okvir za tradicionalne i kripto burze, uspostavljajući jedinstven zakon za sve platne usluge i detaljno propisujući zahtjeve za licenciranje i sukladnost s pranjem novca za operatere kripto poslova.

Prema PSA, digitalne valute nazivaju se tokenima digitalnih plaćanja (DPT), a osobe ili poduzeća, koja obavljaju usluge povezane s DPT-om moraju ishoditi standardnu ili glavnu licencu za platnu instituciju, koju mora zatražiti tvrtka registrirana u Singapuru.

Bitcoin i Ethereum koje obilježava visoki stupanj decentralizacije, priznate su također, kao kriptovalute. Naime, kriptovalute se, među ostalim, međusobno razlikuju i po tome koliki je stupanj decentralizacije mreže koja ih izdaje. Kada mreža dosegne određen stupanj decentralizacije, smatra se da njihovi osnivači više na njih ne mogu značajno utjecati.

MAS je također uključio javne ponude ili izdanja DPT-ova u okvir Zakona o vrijednosnim papirima (SFA) u svibnju 2020., smatrajući odobrene tokene, kao proizvode tržišta kapitala.

Da bi se adresirali rizici od pranja novca i financiranja terorizma, MAS je izdao Obavijest PSN02, poznatu kao Kripto putno pravilo, koje detaljno opisuje smjernice za borbu protiv pranja novca (AML) i borbu protiv financiranja terorizma (CFT) za pružatelje usluga DPT. Ova obavijest i njezine kasnije izmjene zahtijevaju od pružatelja usluga DPT-a da provode dužnu pažnju provjere klijenata uključujući KYC, prijavljuju sumnjive transakcije klijenata i imaju detaljan proces praćenja transakcija, kako bi na vrijeme uočili i prijavili znakove zlouporabe.

Osim toga, burze kriptovaluta i druge primarne platforme za izdavanje digitalnih tokena moraju dobiti licencu za usluge tržišta kapitala (CMS), podložno ispunjavanju

¹⁷ Više vidi na poveznici: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/singapore>.

financijskih zahtjeva propisanih od strane MAS. To je osiguralo jasnu razliku između tvrtki, koje grade blockchain inovacije za kripto ekosustav i subjekata koji sudjeluju u aktivnostima stvaranja tržišta u kripto prostoru. (Merchant, n.d.)

Po pitanju poreza Singapur je jasnije regulirao kriptoimovinu Zakonom o porezu na dobit od kapitalnih dobitaka (CACT) iz 2022. godine. Ovaj zakon definira kriptoimovinu kao *“digitalnu imovinu koja se može koristiti kao sredstvo plaćanja ili kao investicija”*. Kada tvrtke koriste kriptoimovinu kao sredstvo plaćanja za robu ili usluge, one su ta plaćanja dužna evidentirati u singapurskim dolarima po tečaju koji je vrijedio u vrijeme plaćanja. Knjigovodstveno i porezno, ta se plaćanja ne razlikuju od ostalih plaćanja.

Porez na dobit od prodaje kriptoimovine plaćaju samo tvrtke kojima je kupoprodaja te imovine poslovna djelatnost. Dobitci od prodaje kriptoimovine oporezuju se samo ako se njome trgovalo kratkoročno. Dobit se definira kao razlika između prodajne i kupovne cijene kriptoimovine.

CACT također zahtijeva da tvrtke koje pružaju usluge vezane uz kriptoimovinu, kao što su razmjene kripto valuta i kripto fondovi, prijavljuju svoje transakcije poreznoj vlasti. U Singapuru, kriptoimovina se knjigovodstveno normira kao nematerijalna imovina, što znači da se kriptoimovina priznaje u bilanci poduzeća, po svojoj nabavnoj vrijednosti. Ako kriptoimovina ima tržišnu vrijednost, koja je veća od nabavne vrijednosti, poduzeće mora priznati dobit od vrijednosnog usklađenja u računu dobiti i gubitka. Kriptoimovina se priznaje u bilanci poduzeća po svojoj nabavnoj vrijednosti, koja uključuje kupovnu cijenu, troškove transporta i troškove transakcije.

Iskustva Njemačke

Kriptoimovina nije legalno sredstvo plaćanja u Njemačkoj, ali se može koristiti za plaćanje, ako obje strane transakcije to prihvaćaju. Iako nije legalno sredstvo plaćanja, Njemačka je jedina europska država u kojoj su se virtualne valute pravno najviše približile definiciji novca.¹⁸ Ne izjednačavaju virtualne valute, u potpunosti, s legalnim službenim valutama stranih država, ali ih prihvaćaju kao digitalni privatni novac, s karakteristikama mjernih vrijednosti. Njemački zakon o porezu na dobitak od kapitala (Einkommensteuergesetz, EStG) definira kriptoimovinu kao *“digitalnu reprezentaciju vrijednosti koja se može prenositi i koristiti kao sredstvo plaćanja ili kao investicija”*.¹⁹

¹⁸ Više vidi na poveznici: <https://www.bundesbank.de/en/tasks/topics/bitcoin-and-co-how-crypto-assets-are-regulated-920632>.

¹⁹ Dostupno na: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/>

Kod oporezivanja su pak kriptovalute potpuno izjednačene sa stranim službenim valutama i na njih se primjenjuju jednaki propisi. U praksi to znači da se oporezuje samo ona dobit ili dohodak, koji su nastali manje od godinu dana od nabave kriptovalute. Dobit ili dohodak od prodaje kriptovaluta, koja je nabavljena prije više od godinu dana smatra se dugoročnom investicijom i nije oporeziva. Na virtualne valute se inače primjenjuju opći zakoni o financijama i investicijama. Njemački zakon o bankarstvu regulira usluge vezane uz kriptovalutu, kao što su razmjene kriptovaluta i kriptofondovi i zahtijeva da tvrtke, koje pružaju ove usluge, imaju licencu od njemačkog regulatora financijskog tržišta.

Iskustva Salvadora

Salvador je postao prva država na svijetu koja je službeno prihvatila jednu kriptovalutu, kao zakonito sredstvo plaćanja. U lipnju 2021. godine njihov nacionalni parlament izglasao je "Ley Bitcoin" ili Bitcoin zakon, kojim su proglasili bitcoin zakonitim sredstvom plaćanja u državi od 7. rujna te godine. Salvador ni do tada, a ni od tada nije imao svoju valutu, nego se kao jedino službeno sredstvo plaćanja koristio američki dolar. Dolar je i dalje, ali sada paralelno uz bitcoin, službena valuta te malene srednjoameričke države.²⁰

Prema tom zakonu, svi trgovci i uslužni sektor u državi moraju prihvaćati obje valute bez diskriminacije. Država je uspostavila Chivo Wallet, službeni digitalni novčanik koji omogućuje građanima pristup Bitcoinu i donosi im mogućnost primanja i slanja. Svaki građanin koji se registrirao za Chivo Wallet dobio je početni dar od 30 dolara u Bitcoinu. Bitcoin nije obvezno sredstvo plaćanja za građane, što znači da građani imaju izbor hoće li oje transakcije koristiti bitcoin ili dolar.

Ovo je značajna promjena u pristupu financijama i plaćanjima i postavlja Salvador, kao eksperimentalno okruženje za kriptovalute. Međutim, ovaj potez izazvao je i kontroverze i kritike te su se pojavila pitanja o praktičnim i sigurnosnim izazovima vezanim za Bitcoin. Na prvi dan primjene novog zakona u toj su zemlji održani i masovni prosvjedi protiv predsjednika Nayiba Bukelea, koji je bio i ostao njegov glavni zagovornik. Bukele, za potrebe državne riznice često kupuje bitcoin, a svaku kupnju objavi i na društvenim mrežama, na oduševljenje međunarodne kripto zajednice, koja se nada da će s time otvoriti put i za slične postupke drugih država.

²⁰ Više vidi na poveznici: <https://gofaizen-sherle.com/crypto-license/el-salvador>.

Ovdje je potrebno spomenuti da je za uvođenje kriptovalute, kao nacionalne valute u smislu općeprihvaćenog načina plaćanja, u okviru neke nacionalne ekonomije, potrebno ispuniti i niz drugih preduvjeta te sa se zasada takvi pokušaji svode samo na eksperimente, uglavnom neuspješne, pri čemu se uglavnom radi o državama slabije ili ispodprosječne ekonomske razvijenosti. Npr. propast pokušaja uvođenja bitcoina kao legalnog sredstva plaćanja u Republici Centralna Afrika se može pripisati izazovnim ekonomskim uvjetima, sumnjičavosti u razloge takve odluke te ograničeni pristup suvremenim tehnologijama.²¹

5. ZAKLJUČAK

U radu se razmatraju neka otvorena pitanja o regulaciji kryptoimovine i načinima na koji je kryptoimovina regulirana u različitim državama. Integracija kryptoimovine u ekonomske i pravne sustave, predstavlja temeljnu promjenu u načinu poslovanja i financijskog razumijevanja. S pravilnim pristupom, kryptoimovina može imati značajan utjecaj na ekonomski rast i inovacije.

Transparentnost i dosljednost u bilježenju i vrednovanju kryptoimovine su ključni za pravilno izvještavanje i daju jasnoću investitorima i regulatorima. Budućnost ovog sektora ovisi o kontinuiranoj prilagodbi i razvoju tehnologija, kao i o odgovarajućem regulatornom okviru, koji podupire inovacije uz zaštitu potrošača i integritet tržišta. Lanci distribuiranih zapisa nisu samo omogućili razvoj kripto valuta poput bitcoina, već su otvorile vrata za širok spektar aplikacija i poslovnih modela, koji preoblikuju tradicionalno poslovanje.

MiCA regulativa je ključni korak Europske unije u uspostavljanju pravnog okvira za tržište kryptoimovine donosi niz pozitivnih aspekata, uključujući veću transparentnost, bolju zaštitu potrošača, ali i jasnija pravila za pružatelje usluga povezanih s kripto imovinom. Također, regulativa olakšava borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma, što je ključno za legitimizaciju kryptoimovine u očima šire javnosti.

Opravdana je zabrinutost da bi previše stroga regulacija, u pogledu nekih vrsta kryptoimovine, mogla gušiti inovacije i tehnološki napredak u ovom - brzo razvijajućem sektoru. Povećana birokracija i regulatorni zahtjevi mogu biti teret za manje tvrtke, odnosno mlada i brzorastuća poduzeća - ključni pokretači inovacija u kripto prostoru.

Iz hrvatske perspektive, MiCA regulativa bi mogla favorizirati veće, etablirane financijske institucije u odnosu na manje igrače, što bi moglo dovesti do manje

²¹ <https://bitcoinmagazine.com/culture/why-bitcoin-failed-in-car> (pristupljeno 09.06.2024.)

konkurencije i inovacija, osobito gledajući da većina takvih institucija svoje sjedište ima u drugim državama Europske unije.

Unatoč tim nedostacima, MiCA regulativa predstavlja značajan korak naprijed u reguliranju kripto tržišta, donoseći potrebnu strukturu i sigurnost. Međutim, važno je pratiti njen utjecaj na tržište i inovacije te biti spreman na prilagodbe i poboljšanja regulative kako bi se osiguralo da ona podupire, a ne ograničava, zdrav razvoj kripto ekosustava.

LITERATURA

European Central Bank, Virtual Currency Schemes, October 2012, (dostupno na <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>).

Europska unija, UREDBA (EU) 2023/1114 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 31. svibnja 2023. o tržištima kriptoinovine i izmjeni uredaba (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 te direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/1937

Europski sud pravde, Presuda Suda (peto vijeće) od 22. listopada 2015. (zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Högsta förvaltningsdomstolen, Švedska) – Skatteverket protiv Davida Hedqvista (Predmet C-264/14) (dostupno na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/PDF/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2015.414.01.0006.01.HRV)

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, Pravilnik o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine (NN 69/23)

Hrvatska narodna banka, Mišljenje, URBROJ: 282-810-19-05-14/ST/DO od 27. lipnja 2014.

Porezna uprava, Mišljenje Broj klase:410-19/14-01/380, Urudžbeni broj:513-07-21-01/15-2, Zagreb, 07.05.2015 (https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/misljenje33/Display.aspx?id=19252)

Zakon o deviznom poslovanju (NN 96/03, 140/05, 132/06, 150/08, 92/09, 133/09, 153/09, 145/10, 76/13, 52/21, 141/22)

Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23)

Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23)

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 108/17, 39/19, 151/22)

Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23)

Zakon o tržištu kapitala (NN 65/18, 17/20, 83/21, 151/22)

REGULATORY ARRANGEMENT OF CRYPTO ASSETS IN THE REPUBLIC OF CROATIA AND COMPARATIVE EXPERIENCES OF SELECTED COUNTRIES

Summary: This paper provides an overview of the regulatory arrangement of crypto assets in the Republic of Croatia and comparative experiences in the international context. Given the imprecise and uneven regulation, understanding these aspects is key to understanding the significance of the emergence of this new type of new asset that has gained momentum in the last five years. The paper also focuses on the significance of the European Union Regulation on crypto asset markets, which for the first time establishes a legal framework for crypto assets at the level of the European Union, and on the comparative experiences of other countries in the regulation of crypto assets. The implementation of this regulation in the Croatian legislation will be a challenge, but it will enable a clearer use of innovative technologies in practice. Now, with this regulation, the European Union recognizes the potential of crypto assets, highlighting its contribution to economic growth and employment.

Keywords: crypto assets, cryptocurrency, bitcoin, ethereum, Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA), Croatian Financial Services Supervisory Agency